

Houtrook in Wageningen: er is niets te handhaven omdat er geen (landelijke) regels zijn.

Wageningen – Donderdagavond 5 oktober vond er in het stadhuis een levendige debatavond plaats over houtrook en de overlast en gezondheidsrisico's als gevolg daarvan. Deze avond was georganiseerd door het Platform Duurzaam Wageningen.

Ongeveer 50 geïnteresseerden kwamen hun licht opsteken over houtrook in de raadszaal van het stadhuis. De avond werd kundig geleid door Jelle de Gruyter. Het gezelschap bleek divers: 16 aanwezigen hadden een houtkachel, 4 een vuurkorf, 3 een barbecue, 14 hadden soms last van houtrook, 9 hadden vaak last. Twintig mensen vonden dat het stoken van hout onder voorwaarden moet kunnen en 20 vonden dat het moet stoppen. Er waren 4 presentaties:

De eerste spreker, Huub Piepers van het Longfonds, gaf aan dat er steeds meer mensen met longziekten bijkomen. In Nederland zijn er nu zo'n 1 miljoen mensen met een longziekte. Uit onderzoek blijkt dat er in 2015 tien procent meer werd verstoofd door huishoudens dan in 2010. 37% hiervan komt van open haarden en 35% van kachels en haarden die ouder zijn dan 16 jaar. Lokaal kan luchtvervuiling voor 40 procent uit houtrook-emissies bestaan. Gevolg is dat 55 à 58% van de mensen met astma en COPD regelmatig benauwd worden van houtrook¹. Bij houtverbranding komt van alles vrij: fijnstof, PAK's (Polycyclische Aromatische Koolwaterstoffen), VOS (Vluchtige Organische Stoffen), irriterende gassen, benzeen, formaldehyde, dioxines, koolmonoxide, zuren, zware metalen etc. Volgens het RIVM zijn de gezondheidseffecten van fijnstof bij houtverbranding gelijk aan de effecten van fijnstof van verkeer. Volgens een VNG enquête heeft de helft van de gemeenten behoefte aan landelijk beleid en meer instrumenten om op te kunnen treden bij overlast. Gemeenten erkennen de problematiek, maar kunnen weinig doen omdat er weinig regels en beleid rond houtrook zijn. Volgens het bouwbesluit mag een burger geen hinderlijke rook veroorzaken, maar handhaving is vrijwel onmogelijk. Sommige gemeenten lopen voorop en geven actief voorlichting aan burgers: zoals Den Haag en Amersfoort. De landelijke overheid pakt de problematiek nog niet actief aan.

Astrid Jansen, raadslid van Groen Links van de gemeente Amersfoort vertelde dat er als gevolg van klachten in 2015 over stank en overlast, begin 2016 een rondetafelgesprek was met gemeenteraad, experts en handhavers over wat de gemeente doet en kan doen aan houtrook. Wetgeving bleek daarbij niet behulpzaam. In Europa is Nederland één van de 3 landen met de minst strenge regelgeving op houtrook gebied. De gemeente mag wel handhaven bij 'hinder' maar de term 'hinder' in art 7.22 is niet geobjectiveerd. Een APV (Algemene Plaatselijke Verordening) mag geen regels bevatten die over Rijksvoorschriften heen gaan. Er zijn geen voorbeelden van houtrook regulerende APVs in Nederland. Er zijn geen uitstootnormen en er is geen gecertificeerde meetmethode. Er is dus niets te handhaven als er geen regels zijn. Daarnaast is het lastig om bij overlast aan te tonen dat het uit een bepaalde schoorsteen komt. Aankloppen op nationaal niveau gaf geen oplossing. Deze verwees terug naar de lokale politiek, en politieke partijen op nationaal niveau bleken niet echt bereid zich aan dit onderwerp te 'branden'. De gemeente Amersfoort deed begin 2017 een panelonderzoek, waarbij 28% van de respondenten aangaf overlast te hebben van houtrook. Ook bleek dat het bezit van houtkachels en haarden is gestegen. Gemeente Amersfoort besloot daarom om in

¹ Bron: NIVEL

najaar/winter 2017 een meerjarige voorlichtingscampagne te starten en objectieve criteria te gaan formuleren voor 'hinder' t.b.v. handhaving. De gemeente gaat ook voorlichting geven samen met experts van GGD/Longfonds, waarbij aandacht is voor het bespreekbaar maken van overlast en het melden ervan.

De derde sprekers, Bart Leenders van Leenders Houtkachels en Gert Kooij van De Nederlandse Haarden- en Kachelbranche, gaven ook aan dat Nederland achter de feiten aanloopt met wet en regelgeving, en dat zij ook graag strengere wet en regelgeving willen. Vanuit de branche moet er advies zijn, en een vakkundige installatie van haarden en kachels en moeten deze worden gecertificeerd. Zij willen sturing op de borging van de eindkwaliteit van de totale installatie. Er wordt nu nog te veel met oude en zeer vervuilende houtkachels en open haarden gestookt terwijl er minder uitstotende alternatieven zijn. De vergelijking werd gemaakt met het naast elkaar op de weg zijn van ossenkarren, oude diesels en Tesla's. Er moet meer actieve voorlichting en stimulering van consumenten komen voor verantwoord stoken. Vervanging van verouderde toestellen en installaties is hard nodig. Volgens de kachelbranche heeft het verbieden van stoken geen zin omdat mensen nou eenmaal 'fikkiestokers' zijn. Maar de kachelbranche wel graag helpen om overlast en gezondheidsschade zo veel mogelijk te beperken door bij te dragen aan de maatschappelijke discussie, een actieve rol spelen in o.a. Platform Houtrookoverlast, en gesprekspartner zijn voor gemeenten bij overlast. Behalve betere installaties, richtlijnen voor stoken zoals niet stoken bij mist en weinig wind, moet Nederland opnieuw leren stoken, volgens de 'Zwitserse methode', dat is omgekeerd stoken! Hierbij is de verbranding efficiënter en komt er minder rook vrij.

Bij alle sprekers was er sprake van frustratie, emotie bleek daarin een grote rol te spelen:

- De frustratie van Huub Piepers was dat serieuze onderzoeken en klachten van mensen met last van houtrook vanwege de gezondheid vaak niet serieus genomen worden.
- Van Astrid Jansen van de gemeente Amersfoort dat ze heel graag meer zou willen doen, maar zich ernstig beperkt voelt door het gebrek aan strengere regelgeving en steun van de nationale overheid.
- Van de kachelbranche dat ze heel graag een bijdrage willen leveren aan het beperken van uitstoot en overlast, en aan verantwoord stoken, maar dat ze vaak met wantrouwen benaderd worden omdat ze geassocieerd, en mede verantwoordelijk gesteld worden voor de vervuiling.

Zowel tijdens als na de presentaties ontstonden er levendige discussies:

- Ook in Wageningen blijkt er soms ernstige overlast te zijn door houtrook, en ook hier wordt daar door gemeente of de woningstichting weinig of niets aan gedaan. Helaas moest Lara de Brito, o.a. wethouder voor duurzaamheid, wegens ziekte afzeggen voor de avond, maar vier politieke partijen bleken wel vertegenwoordigd: GL, VVD, D66 en CU. Zij gaven allen aan (nog?) geen partijpolitieke standpunten of maatregelen geformuleerd te hebben, maar dat het wel hun aandacht heeft. De VVD pleitte voor onderzoek van meldingen van overlast, D66 sprak de hoop uit voor strengere regelgeving, GL is zich aan het beraden over een concept standpunt, en CU wil nader onderzoeken wat je als gemeente wel of niet kunt doen.
- Er blijft een tegenstelling tussen mensen die wanhopig en gefrustreerd zijn door de overlast die ze ondervinden en alle hout stoken het liefst zouden verbieden, en mensen die graag willen blijven stoken. Van de laatste groep zijn veel mensen vast wel bereid om dit zo verantwoord mogelijk te doen, maar een deel is waarschijnlijk gewoon onwetend van de overlast die ze veroorzaken en de gezondheidsrisico's die ze zelf lopen. En een goedkope (maar waarschijnlijk slechte) kachel op marktplaats kopen is nou eenmaal aantrekkelijker dan een moderne efficiënte kachel met minder uitstoot zolang dat vrijelijk en ongecontroleerd kan.
- In andere landen is het blijkbaar wel mogelijk om met strenge regelgeving en met subsidies oude houtkachels en haarden te vervangen door nieuwere, of om in grote steden houtrookvrije zones in te stellen. Waarom kan dat hier niet?

- Onderzoeken spreken elkaar soms tegen, of zijn moeilijk vergelijkbaar. De bronnen van fijnstof of overlast zijn vaak moeilijk te achterhalen, of er is sprake van meerdere bronnen en het aandeel houtrook daarvan is moeilijk te destilleren. Veel cijfers zijn er beschikbaar, maar iedereen haalt er uit wat hem/haar het beste uitkomt. Daardoor is het moeilijk om tot overeenstemming te komen.
- Er waren ook zorgen en vragen en een discussie over de CO2 uitstoot. Zorgt een betere kachel en technieken ook voor minder CO2 uitstoot? Zijn pellet kachels wel zo goed voor het milieu als de pellets uit Canada moeten komen?
- Voor politieke partijen is het geen populair onderwerp, omdat je hiermee achter de voordeur van mensen komt. Maar op lokaal zowel als nationaal niveau moet erkend worden dat mensen in toenemende mate last hebben van houtrook en dat dit niet beperkt is tot mensen met COPD of een andere longaandoening. Hoewel meer onderzoek nodig is, zou met strengere regelgeving of meer voorlichting niet gewacht moeten worden op verdere studies, of Europese regelgeving. Punt voor de agenda van de komende gemeenteraadsverkiezingen?

Platform Duurzaam Wageningen